

طرح‌های نشتابزده برای افزایش جمعیت

بجز بخش سلامت که به وزارت بهداشت و درمان مربوط می‌شود، دیگر بخش‌های حوزه جمعیت متولی مشخصی ندارد

در این که رفع بحران کهنسالی جمعیت در کشور زمانبر است، هیچ شکی نیست، اما نکته اینجاست که برای رفع این مشکل باید قدم‌های جدی‌تری برداشت و نباید به بهانه‌های مختلف اجرای سیاست‌های لازم در این باره را به تأخیر انداخت، زیرا حدود دو هفته از ابلاغ سیاست‌های کلی جمعیت از سوی رهبر معظم انقلاب می‌گذرد، ولی به نظر می‌رسد مسئولان تمام تلاش خود را برای مهار این بحران به کار نگرفته‌اند، چون کماکان طرح‌هایی که در این باره در مجلس وجود دارد راه به جایی نبرده، تا جایی که حدود یک میلیون و ۵۰۰ هزار جوان در صف دریافت وام ازدواج بوده یا زنان شاغل برای استفاده از مرخصی زایمان با مشکل روبه‌رو هستند.

چنانچه مسئولان برای رفع این بحران دست روی دست بگذارند تا چند سال آینده کشور با بحران سالمندی، کاهش نیروی کار و مسائل دفاعی - امنیتی روبه‌رو خواهد شد، به همین دلیل تمامی دستگاه‌ها باید مسائل مربوط به جمعیت را در اولویت قرار داده و سیاست‌های خود را به گونه‌ای پیش ببرند که بتوان به حل این بحران امیدوار بود.

■ طرح‌هایی گم‌شده در مجلس

طرح‌هایی مانند افزایش مرخصی زایمان به ۹ ماه، مرخصی دو هفته‌ای پدران بعد از تولد فرزندان، پرداخت سکه به مادران بر اساس چندمین فرزند، افزایش حق اولاد، تسهیلات دور کاری برای مادران شاغل باردار یا کاهش مدت سربازی متناسب با سن ازدواج و تعداد فرزندان از جمله مصوباتی است که برای بهبود وضع جمعیت در مجلس شورای اسلامی یا شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب، اما عملی نشده است. همچنین حدود سه سال است که طرح جامع تعالی جمعیت و خانواده در مجلس مطرح شده، اما نمایندگان هنوز تصمیم قاطعی درباره آن نگرفته‌اند. در این طرح که حدود ۵۰ ماده دارد به همه نیازهای حوزه جمعیت پرداخته شده به همین دلیل باید هر چه زودتر در صحن مجلس بررسی شود.

کبری خزعلی، عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی در این باره به جام‌جم می‌گوید: علاوه بر طرح تعالی جمعیت، طرح افزایش نرخ باروری و پیشگیری از کاهش رشد جمعیت کشور که چهار ماده دارد نیز در مجلس وجود داشته که از اسفند سال گذشته مطرح شده، اما این طرح نیز هنوز راه به جایی نبرده است.

طرح‌های شتابزده برای افزایش جمعیت

حدود ۳ سال است که طرح جامع جمعیت و خانواده در مجلس مطرح شده است

ادامه از صفحه اول

در این طرح، افزایش نرخ باروری و پیشگیری از کاهش رشد جمعیت کشور پیش‌بینی شده تا نقاط چین و تبلیغ برای کاهش جمعیت متوقف شود. فروردین گذشته ۱۶۱ نماینده به یک فوریت این طرح رای موافق و ۲۲ نفر نیز رای مخالف دادند و دو فوریت این طرح نیز با ۱۲۴ رای موافق، ۵۸ رای مخالف و هشت رای معتن به تصویب مجلس رسید.

خلی عنوان می‌کند: تصویب طرح ۵۰ ماده‌ای نیاز به زمان بیشتری را در نظر بر این طرح به بودجه زیادی نیاز دارد به همین دلیل بهتر است نمایندگان مجلس هر چه زودتر طرح چهارماده‌ای را تصویب کنند تا بتوان هر چه زودتر منابع را برطرف کرد.

■ جوانان در حاشیه نمانند

تکته دیگری که می‌توان در این بین به آن اشاره کرد فعالیت نامناسب برخی دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها مانند وزارت ورزش و جوانان است، زیرا اکنون جوانان که می‌توان از آنها به عنوان شتاب‌دهنده حل مشکل جمعیتی کشور یاد کرد دچار مشکلات زیادی هستند. اما هیچ دستگاه یا نهادی مشکلات آنها را جدی نگرفته و برای حل آنها یا پیش‌بینی‌های لازم برای نمونه‌اندک‌ای که پرداخت کمک هزینه از نوع حدود یک میلیون و ۵۰ هزار تومان عقب افتاده یا برای رفع مشکلات دیگر آنها مانند بیکاری و نبود امنیت شغلی برنامه مشخصی اجرائی نشده است.

این در حالی است که پرداخت نشدن کمک‌هزینه ازدواج با مشکلاتی که زنان شاغل برای ارتقای مرخصی زایمان یا آن روبرو هستند، منتهی شده جوانان دچار نوعی سرخوردگی شده و بین اهداف خود و مسئولان کشور فاصله زیادی بینند.

علیرک محزون، مدیر کل آمار جمعیتی سازمان ثبت‌احوال کشور در این باره به ما می‌گوید: «چنین مسائلی می‌تواند بین جوانان یا نخبه‌های پرموهوب آورده و سبب سقوط سیاست‌های جمعیتی از بین رفتن خود را از دست بدهد به همین دلیل پیش‌گامان وزارت ورزش باید پیش از این قیل قاش شوند، زیرا به نظر می‌رسد این بخش خروجی مناسبی ندارد.

■ بحث جمعیت متولی ندارد

مشکل دیگری که سبب شده مقابله با بحران سالمندی در کشور خیلی آهسته پیش برود، این است که در کشورمان دستگاه مشخصی متولی امور جمعیتی نیست، برای نمونه در استان‌های که به وزارت بهداشت و درمان مربوط می‌شود دیگر بخش‌های حوزه جمعیت متولی مشخصی

ندارند. این درحالی است که برخی کشورهای پیشرفته برای جمعیت، شورای عالی در نظر گرفته‌اند. محزون با بیان این که سران سه قوه باید برای حل بحران جمعیتی کشور اقدام کنند، می‌افزاید: مجلس با تصویب قانون می‌تواند زمینه را برای پیشبرد این سیاست‌ها فراهم کند تا قوه مجریه بتواند خوبی در این باره قدم بردارد.

مدیر کل آمار جمعیتی سازمان ثبت‌احوال کشور عنوان می‌کند: قضایه‌ی نیز می‌تواند در زمینه کاهش آمار طلاق نقش داشته و با فراهم کردن بسترهای مناسب برای مشاوره زندگی جوانان، زمینه را برای حل اختلافات زوج‌ها فراهم کند.

این در حالی است که باید به خلاف قابلیت و برنامه‌های فرهنگی نیز اشاره کرد، در زمره اقشار جامعه ما باید به واقعیت نیز پرداخت که بحران سالمندی، کشور را با مشکلات زیادی روبرو خواهد کرد، اما اکنون خیلی‌ها نسبت به این بحران آگاهی لازم را نداشته و متعین فرزندان را در اختیار نیازهای خود می‌دانند. نکته دیگری که در این میان وجود دارد این است که پرداختن به این مسئله بدون مطالعه، برنامه‌ریزی و تحقیق نمی‌تواند نتیجه عکس داشته و سبب شود این بحران جدی‌تر نشود.

اگر سیاست‌های جمعیتی به کار گرفته نشود، تا چند سال آینده کشور با بحران سالمندی و کاهش نرخ باروری روبرو خواهد شد. عکس: تارنین کاظمی-ترا-جام‌جم

■ نباید شتابزده عمل کرد

تکته اینجاست که برای موفقیت آمیز بودن این سیاست‌ها باید با توجه به تمامی ابعاد و مسائل مختلف، برنامه‌ها و زمینه‌های مناسب شدن آن را فراهم کرد.

محمد جلال عباسی، عضو هیأت علمی دانشگاه عضو انجمن جمعیت‌شناسی، در جلسه گفت‌وگو با مهر می‌افزاید: به طور معمول در سیاست‌های جمعیتی برخی به دنبال اجرائی سیاست‌های سریع و شتابزده هستند، در صورتی که موضوع جمعیت در کوتاه مدت جواب نمی‌دهد. بنابراین بسیار مهم است که تمامی ابعاد آن با استفاده از کارشناسان مختلف دستورالعمل جامع و مناسب برای اجرائی شوند.

این استاد دانشگاه تهران با اشاره به این که در سیاست‌های کلی مواردی مانند باروری، مهاجرت، اشتغال و بیمه مطرح شده است، اظهار می‌کند: توزیع فضای جمعیت، توانمندسازی در سن کار، ساختورگ، توانمندی زنان افراد و رشد آمار جمعیتی از جمله موضوعاتی است که نشان می‌دهد سیاست‌های شتابزده نمی‌توان زمینه‌ای برای

شدن آنها را فراهم کرد. به گفته وی، طرح‌های مربوط به جمعیت را باید به گونه‌ای طراحی کرد که در آینده جلوگیری از انتقال

جمعیت، انتقالی نسلی است، یعنی ۲۰ سال طول می‌کشد یک نسلی منتقل و جوان شود.

وی درباره قانونی که در مجلس در خصوص سیاست‌های جمعیت و تعالی خانواده مطرح شد، ادامه می‌دهد: اگر قرار باشد قانون مجلس با همان شتابزدگی که ابتدا مطرح بود دنبال شود به نتیجه لازم نمی‌رسد، ولی سیاست‌های کلی جمعیت بر اساس ناسل و تأدیر تدوین و ابلاغ شده که با همکاری کارشناسان و دستگاه‌های اجرائی خواهد شد.

این استاد دانشگاه در مورد ضرورت تصویب سند جامع جمعیت کشور یادآوری می‌کند: تدوین و تصویب سند جامع جمعیت برای کشور یکی از ضرورت‌های است که باید مورد توافق همه قرار گیرد و این بار به یاد دولت، مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس بر موضوع جمعیت و راهکارهای آن، توافق داشته باشند.

به گفته وی، اکنون این توافق بین مجلس و دستگاه‌های مختلف دولتی ایجاد نشد و میان دستگاه‌های دولتی و مردم نیز وجود ندارد. بنابراین هر کسی از زاویه‌ای نظر خود را مطرح می‌کند که اصلاً مناسب نیست و باید در جهت یک هدف مشترک تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی شود.